

KOSÁRY DOMOKOS TÖRTÉNELEMVERSENY, 2024-2025.

Általános iskolák 7-8. és hatosztályos gimnáziumok 7. évfolyama számára

2. Regionális forduló

Kedves Versenyző!

Köszöntünk a Magyar Nemzeti Múzeum tárgyaival kapcsolatos felületen! A következőkben az első világháborúhoz kapcsolódó tárgyakról olvashatsz részletesen, amelyek nem csak a magyar, de az egyetemes történelemben is helyet kapnak. Légy figyelmes, mert apró részletekben rejlik a lényeg!

Sikeres felkészülést kívánunk!

A Magyar Nemzeti Múzeum Tudásközvetítő Főosztályának csapata

Magyar Nemzeti Múzeum
Közgyűjteményi Központ

MAGYAR
NEMZETI
MÚZEUM

A tárgy, mint forrás

A múzeumban őrzött műtárgyak, emlékek lényeges információkat hordoznak magukban, „mesélnek” a múltról, a környezetünkről. A műtárgyak alapos vizsgálata és megfigyelése lehetővé teszi számunkra a történelem sokoldalú megismerését. A ruha mesélhet egykori viselője társadalmi hovatartozásáról, vagyonáról, kiváltságairól, a korszak divatjáról. De egy kard is számtalan titkot rejthet magában: milyen anyagból készült, típusa választ adhat arra, hogyan harcolhattak vele, megtudhatjuk ki viselte, hadakozásra használták, vagy egy főúr kiegészítője volt, díszítése pedig az adott korszak fegyverkovácsainak és ötvöseinek szakértelméről árulkodhat, de tetten érhetjük rajta az éppen divatos motívumvilágot, és műveltséget is. Azonban a tárgy önmagában nem árul el mindent magáról, az általa hordozott kód „feltörésében” segítenek a kiállítások feliratai, a tárlatvezetők és a múzeumpedagógusok.

© A tananyag, a felhasznált képek és a szövegek a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonát képezik.

IV. Károly koronázási ládája, 1916.

Már több, mint két éve tartott az első világháború, amikor 1916. november 21-én meghalt az Osztrák-Magyar Monarchia uralkodója I. Ferenc József. A 86 éves császár és király immár 68 éve ült Ausztria trónján és a halála komor előjel volt a birodalom sorsára nézve. Az utóda, a tapasztalatlan Károly főherceg lett, IV. Károly néven. A rohammunkával előkészített koronázása a háborús nyomorúság és a pompás középkorias rituálék és díszletek különös ellentmondását hordozta magában.

Az eseményeken, biztonsági okok miatt csak előre kiosztott belépőjegyekkel lehetett részt venni. A szertartást a királyi palotában a koronázási lakoma zárta volna, de ezt már csak jelképesen tartották meg. Szokás volt, hogy az ország ilyenkor megajándékozza a királyi párt. Az új király azonban az ajándékokat, sőt a koronázási lakoma fogásait is a háborús sebesültek javára ajánlotta fel. Az ország, a jókívánságai mellett, ebben az ezüst ládában adta át ajándékát az új uralkodónak, melyet az uralkodó monogramjával is elláttak (IVK). A láda párjaként szolgáló darab Zita királyné ajándéka volt, melyre ennek megfelelően az ő monogramja került.

IV. Károly koronázási ajándéka, MNM KK Újkori Főosztály, Ötvösgyűjtemény

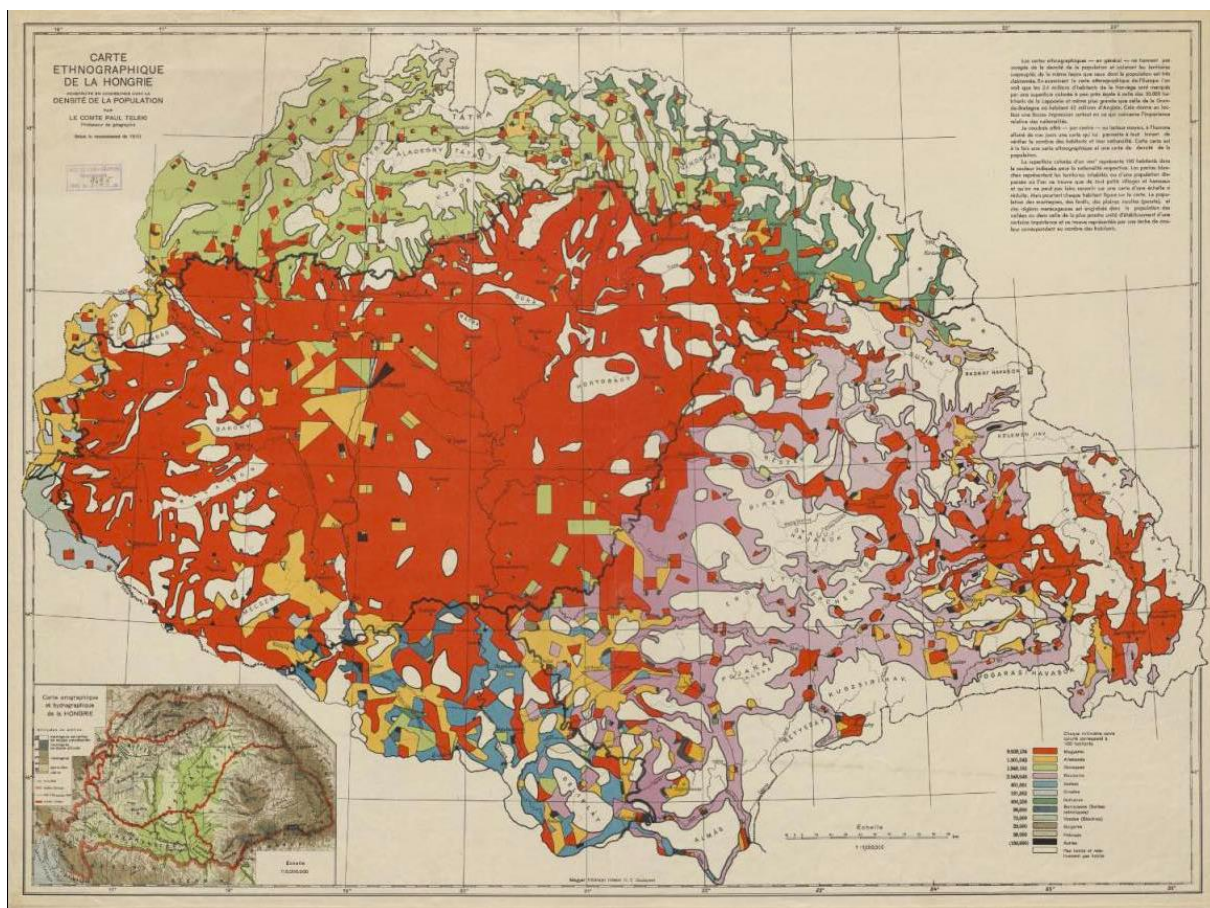

IV. Károly monogramja a ládán

A „Vörös térkép”, 1920.

A Magyar Nemzeti Múzeum Térképgyűjteménye közel 1000 db 19-20. századi, főleg nyomtatott térképet tartalmaz, amelyek rendeltetésük szerint katonai, közigazgatási, politikai, propaganda és idegenforgalmi csoportokba sorolhatóak. A térképek között megtaláljuk többek között, az 1838-as árvíz-, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának városrendezési térképét, Teleki Pál „Vörös térképének” korabeli másolatát, a trianoni béke határkijelölő bizottságának térképeit, vagy a budapesti gettónak a Zsidó Tanács irodájából származó 1944. évi térképét is.

Teleki Pál gróf térképe, a Carte Rouge a Kárpát-medence etnikai viszonyairól, amely bemutatta, hogy az új határok figyelmen kívül hagyják a nyelvi, etnikai határokat. Az első világháború végén Magyarország az Osztrák-Magyar Monarchia részeként a vesztes oldalon állt. A háborút lezáró béketárgyalásokra Párizs mellett került sor. Magyarországot ugyan meghívták a békekonferenciára, de ez már jórészt csak formalitás volt. A kiváló földrajztudós, Teleki Pál gróf az első világháborút lezáró béketárgyalásokra az 1910. évi népszámlálás adatai alapján készítette el 1920-ban a Kárpát-medence új etnikai térképét („Carte Rouge”), amely világosan mutatta, hogy az új határok több milliós homogén magyar etnikai tömböket helyeznének idegen uralom alá.

A „Carte Rouge”, MNM KK történeti tár, Térképgyűjtemény

A térkép nagy újítása volt, hogy a lakatlan, vagy ritkán lakott területeket nem színezte be egyetlen etnikai csoport javára sem, ami plasztikusan kiemelte a vörös színnel jelölt magyarság meghatározó jelenlétét a Kárpát-medencében. A béketárgyaláson végül figyelmen kívül hagyták a magyar béke delegáció érveit, így a „Vörös térkép” tanulságait is. Magyarországgal a

békeszerződést 1920. június 4-én a versailles-i Kis-Trianon palotában írták alá. A szerződés értelmében Magyarország lakosságának 57%-át, területének 67%-át veszítette el.